

COVID-19 DÖNEMİNDE KUZEY KIBRIS İLKÖĞRETİMİNDE UZAKTAN EĞİTİM

İÇİNDEKİLER

<i>İçindekiler</i>	1
<i>Tablolar Listesi</i>	2
<i>Grafikler Listesi</i>	3
<i>Özet</i>	4
<i>Giriş</i>	5
<i>Bölüm 1: Online-eğitimde Mevcut Teknoloji, Performans ve Verimlilik</i>	7
• <i>Neler Kullanılıyor?</i>	8
• <i>Karşılaşılan Teknik Sorunlar</i>	11
• <i>Öğrencilerin Zorlukları</i>	12
• <i>Diğer Verimlilik Sorunları</i>	15
<i>Bölüm 2: Hazırlık Süreci, Destek ve İhtiyaçlar</i>	20
• <i>Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı</i>	21
• <i>Okul Yönetimleri</i>	22
• <i>Öğretmenler</i>	23
• <i>İhtiyaçlar</i>	25
<i>Bölüm 3: Siber Zorbalık</i>	28
<i>Sonuç</i>	34
<i>Anket Künyesi</i>	36
<i>Metron Analytics Services Hakkında</i>	37

TABLolar LİSTESİ

<i>Tablo 1 Online eğitimde hangi programı/aplikasyonu kullanıyorsunuz?</i>	<i>8</i>
<i>Tablo 2 Online eğitimde hangi cihazı kullanıyorsunuz?.....</i>	<i>9</i>
<i>Tablo 3 Online eğitimde hangi tür internet bağlantısını kullanıyorsunuz?.....</i>	<i>11</i>
<i>Tablo 4 Online eğitimde ne tür teknik sorunlarla karşılaşıyorsunuz?.....</i>	<i>11</i>
<i>Tablo 5 Sınıf öğretmenleri online eğitimde ne tür teknik sorunlarla karşılaşıyorlar?.....</i>	<i>12</i>
<i>Tablo 6 Geçtiğimiz hafta online derslerinize sınıfınızın ne kadarı düzenli olarak katıldı?</i>	<i>13</i>
<i>Tablo 7 Öğrencileriniz genelde hangi teknik engellerle karşılaşıyor?.....</i>	<i>15</i>
<i>Tablo 8 Online eğitimle ilgili çeşitli algı ve düşünceler.....</i>	<i>16</i>
<i>Tablo 9 Öğrencilerinizin ödev yapma düzeyi yüz yüze eğitim yaptığınız döneme oranla şimdi nasıldır?.....</i>	<i>17</i>
<i>Tablo 10 Bakanlık online öğretim için gerekli araç ve kaynakları sağlayıp, uzaktan eğitime ilişkin açık yönergeler verdi mi?</i>	<i>22</i>
<i>Tablo 11 Okul yönetimi, online eğitim konusunda bir çerçeve belirledi mi?</i>	<i>22</i>
<i>Tablo 12 İnternet ortamında çeşitli web sitelerinde online eğitimde kullanabilecek eğitsel materyallere ulaşabilme.</i>	<i>23</i>
<i>Tablo 13 Öğretmen arkadaşlarla, ihtiyaç duyulan konularda birbirine destek</i>	<i>24</i>
<i>Tablo 14 Online eğitime geçildiği zaman hangisini almanız veya yenilemeniz gerekti?</i>	<i>24</i>
<i>Tablo 15 Uzaktan eğitim için ne tür desteğe ihtiyacınız var?</i>	<i>26</i>
<i>Tablo 16 Salgın boyunca, online eğitimle ilgili sorunların çözülmesi algısı</i>	<i>26</i>
<i>Tablo 17 Online eğitimle birlikte internette kalma süresinin artması, çocukların siber zorbalığa maruz kalma riskini artırdı mı?</i>	<i>29</i>
<i>Tablo 18 Online eğitim deneyiminiz veya veli gruplarından, siber zorbalığa maruz kaldığı bilgisi ya da izlenimi edindiğiniz öğrenciniz oldu mu?.....</i>	<i>30</i>
<i>Tablo 19 Online eğitim sırasında öğrencilerinizin birbirleri ile etkileşimine müdahale etme gereği duyduğunuz oluyor mu?.....</i>	<i>31</i>

GRAFİKLER LİSTESİ

<i>Grafik 1 Sınıf öğretmenleri arasında Zoom kullanımı</i>	<i>9</i>
<i>Grafik 2 Online eğitimde sınıflara göre laptop kullanımı.....</i>	<i>10</i>
<i>Grafik 3 Öğrencileriniz online derslerde herhangi bir teknik engelle karşılaşılıyor mu?</i>	<i>14</i>
<i>Grafik 4 Sınıflara göre ödevlerini daha seyrek yapanlar.....</i>	<i>18</i>
<i>Grafik 5 Öğretmenler online eğitimde neler kullanıyor?</i>	<i>19</i>
<i>Grafik 5 Öğrencilerin uzaktan eğitime katılımı ve yaşadıkları sorunlar.....</i>	<i>20</i>
<i>Grafik 6 Online eğitimi uygulama konusunda ek eğitime veya desteğe ihtiyaç hissediyor musunuz?</i>	<i>25</i>
<i>Grafik 7 Online eğitim süreç yönetimi ve öğretmenler arası yardımlaşma</i>	<i>27</i>
<i>Grafik 8 Online eğitim sırasında öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimine müdahale etme gereği duyanlar</i>	<i>32</i>
<i>Grafik 9 Siber zorbalık farkındalığı.....</i>	<i>33</i>

ÖZET

Kuzey Kıbrıs'ta devlete bağlı ilköğretim okullarında Covid 19 salgını sonrasında yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş süreci teknik donanım, teknik bilgi, içerik belirleme ve öğrencinin devamlılığına ilişkin çeşitli sorunların gölgesinde yaşanmaktadır.

CAPİ (*Computer-assisted Personal Interviewing*) yöntemiyle 6 Şubat – 9 Şubat 2021 tarihleri arasında görüşleri alınan KTÖS üyesi 856 eğitimcinin aktardığı değerlendirmeler gerek öğretmenler gerekse öğrencilerin teknik donanım açısından desteklenmeye ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca teknolojiden yararlanma kapasitesini artırmaya yönelik programların eksikliği hissedilmektedir.

Çevrim içi derslerin çerçevesini belirleme ve materyalini bulma konusunda öğretmenler kendi başlarına hareket etmek ya da meslektaşlarıyla dayanışma içinde çare aramak dışında bir seçeneğe sahip görünmemektedir. Kamu otoritesi bu konuda öğretmenleri ve okul yönetimlerini bir bakıma yalnız bırakmış gibidir.

Öğretmenlerinin gözlemlerine göre öğrenciler online derslere katılım konusunda isteklidir. Ayrıca veliler sürece katkı yapma yönünde hareket etmektedir. Buna karşın pek çok çocuğun derslere devamında sorun yaşanmaktadır. İnternet bağlantısından yoksun, cihazı olmayan öğrenciler vardır.

Katılımı sınırlandıran sorunların yanında, bir kısmı online derslerin doğasından kaynaklanan bir kısmı ise ders süreleriyle bağlantılı olarak ortaya çıkan bir dizi sorun nedeniyle derslerdeki performans da bir ölçüde düşmektedir. Gerek öğretmenlerin konuları pekiştirme ve çocuklarla bire bir etkileşimde olma şansları azalmış gerekse öğrencilerin ödev yapma düzeyleri düşmüştür.

Eğitimin niteliğine ilişkin sorunların yanında online eğitime geçişle beraber ülkemizdeki çocukların siber zorbalıkla karşılaşma riski de her zamankinden daha ciddi bir tehdit haline gelmiştir.

Eğitmcilerin gözlem ve deneyimleri Kuzey Kıbrıs'ta hali hazırda ilköğretim çağındaki siber zorbalık sorunuyla yüz yüze kalmış çocuk sayısının 100'lü rakamlara ulaşmış olabileceğini göstermektedir. Bu göstergeler siber zorbalığın ülkemizde de hafife alınamayacak bir soruna dönüşmekte olduğunun ipuçlarını vermektedir.

GİRİŞ

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid 19 salgını sadece sağlık açısından ciddi bir sorun oluşturmamakta; aynı zamanda ekonomik ve sosyal çalkantılara yol açmaktadır.

Salgından en çok etkilenen alanlar arasında eğitim de vardır. Eğitimde oluşacak kayıplar, salgının insanlığa vereceği en büyük zararlar arasında sayılmaktadır; çünkü eğitimin orta ve uzun vadeli sonuçları diğer pek çok alandan daha fazladır.

Yüz yüze eğitimin kısıtlandığı ya da tamamen ortadan kalktığı salgın döneminde, etkin bir uzaktan öğretimle, eğitimin kesintisiz devamını sağlamak çoğu ülkenin öncelikleri arasına girmiştir.

“Eğitimde fırsat eşitliği” kavramı salgın döneminin en önemli konu başlıklarından birisi olarak öne çıkmıştır. Dünyada genel olarak teknolojiye erişme olanakları açısından belli kıta, ülke ve bölgeler aleyhine belirgin bir eşitsizlik vardır ve küresel ölçekte “dijital uçurum” söz konusudur.

Genel olarak teknolojiye erişme imkanı sınırlı olduğu için dezavantajlı durumda olan kesimlerin salgın koşullarındaki kayıpları daha da artmış durumdadır. Çünkü bu kesimlerin geleneksel eğitim ortamlarına erişme şansları da ortadan kalkmıştır.

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için hem küresel hem de yerel ölçekte gerekli politikaları hayata geçirmek günümüz koşullarında her zamankinden daha çok önem kazanmış durumdadır.

Bu çerçevede ülkemizde geleneksel eğitime ara verilmesi sonrasında oluşan ortamın iyi anlaşılması ve uzaktan eğitim konusundaki durumun analizi büyük önem taşımaktadır.

Uzaktan eğitim koşullarının ilköğretimdeki etkilerini belirlemeyi amaçlayan Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (KTÖS) için yapılan bu çalışmada KTÖS üyesi eğitimcilerin bilgi, gözlem ve görüşlerinin alınması hedeflenmiştir.

Araştırma kapsamında devlet okullarında görev yapan 178 okul müdürü ve müdür muavini; 1236 ilkokul öğretmeni; 293 okul öncesi öğretmeni; ve 65 özel eğitim öğretmeninden, KTÖS üyesi olan 1580 eğitimciye sendika tarafından SMS yoluyla anket formunun linki iletilmiştir.

Üyelerin 856'sı, 6-9 Şubat 2021 tarihleri arasında CAPI (*Computer-assisted Personal Interviewing*) yöntemiyle gerçekleştiren anketi yanıtlamıştır. Buna göre anket gönderilen KTÖS üyelerinin % 54'ünün görüşlerinin alınması sağlanmıştır. Böylece anket yüz yüze ya da CATI (*Computer-assisted Telephone Interview*) yöntemiyle gerçekleştirilecek bir çalışmadan çok daha hızlı ve pratik bir şekilde sonuçlandırılmıştır. İlköğretimdeki mevcut eğitimcilerin % 48'ine ulaşılmış olması, çalışmanın temsil gücünü ciddi oranda artırmıştır.

Anket esasen üç ana bölüm halinde yapılandırılmıştır:

İlk bölümde uzaktan öğretim açısından ilköğretimdeki mevcut durumun anlaşılmasına yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu çerçevede uzaktan eğitimin gerektirdiği teknolojilerin hem öğretmen hem de öğrenci bakımından değerlendirilmesine yönelik bir bütünsellik hareket edilmiş; teknolojik çerçeve, yaygın teknik sıkıntılar, öğrencilerin devam durumları ve performanslarına yönelik sorular yöneltmiştir. Ayrıca katılımcıların çeşitli açılardan geleneksel eğitimle uzaktan eğitim arasında mukayeseler yapması istenmiştir.

İkinci bölümde özel olarak öğretmenlerin uzaktan eğitime hazırlık süreçlerine odaklanılmıştır. Buna yönelik olarak, katılımcıların uzaktan öğretimde kullanılan teknolojik altyapının ve cihazların temini; teknolojiyi etkin biçimde kullanma düzeyinin artırılması ve ders çerçevesinin belirlenmesi konusunda ne tür imkanlara sahip olduğunu ya da hangi açılardan destek beklediğini belirlemeyi hedefleyen sorular yöneltmiştir.

Üçüncü bölümde ise çocukların günümüzde yeni iletişim teknolojilerine ve internet ortamına daha yoğun biçimde erişmesine bağlı olarak dünyada giderek büyüyen bir sorun haline gelen "siber zorbalık" konusunda ülkemizdeki durumun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ankette, uzaktan eğitim koşullarının, çocukların iletişim teknolojilerine erişimindeki ebeveyn kısıtlamalarını azaltması ve denetimini zayıflatması karşısında eğitimcilerin siber zorbalıkla ilgili farkındalığının önem kazandığı tespitinden hareketle, öncelikle mevcut durumun anlaşılmasına yönelik sorulara yer verilmiştir.

BÖLÜM 1: ONLINE-EĞİTİMDE MEVCUT TEKNOLOJİ, PERFORMANS VE VERİMLİLİK

Mekandan bağımsız ve teknoloji yardımıyla ilerletilen bir süreç olarak uzaktan eğitimin, geleneksel yüz yüze eğitim sürecinden farklı bir doğası vardır.

Pek çok teorik yorumlama ve akademik analiz, iki eğitim biçimini birbirlerine karşı sahip oldukları üstünlükler bakımından karşılaştırmaktadır. Bu karşılaştırmaların tümünde teknolojinin temel unsur olmasının getirdiği avantaj ve dezavantajlar belirleyicidir.

Uzaktan eğitim konusunda mevcut durumun anlaşılabilmesi için öncelikle hem öğretmenin hem de öğrencinin, bu türden bir eğitimin gerektirdiği teknolojilere ve bu teknolojileri kullanma yeterliliğine sahip olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

Araştırmada teknolojik durumu anlamaya yönelik olarak çeşitli sorulara yer verilmiştir. Böylelikle çevrim içi eğitimde kullanılan cihazlar, program ve uygulamalar, internet bağlantıları ve karşılaşılan teknik sorunlar hakkındaki genel durumun saptanması yoluna gidilmiştir. Ayrıca öğrencilerin devam durumları ve performanslarına yönelik sorular yöneltilmiştir. Bunun yanında katılımcıların çeşitli açılardan geleneksel eğitimle uzaktan eğitim arasında mukayeseler yapması istenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde genel olarak uzaktan eğitim konusunda öğretmen, öğrenci ve aile üçgeninin gayreti ve motivasyonu açısından ciddi bir sorun olmadığını; fakat teknik imkanlar ve yeterlilikler bakımından, üzerinde önemle durmayı gerektiren sorunlar yaşandığını ortaya koyan sonuçlara ulaşılmıştır.

• Neler Kullanılıyor?

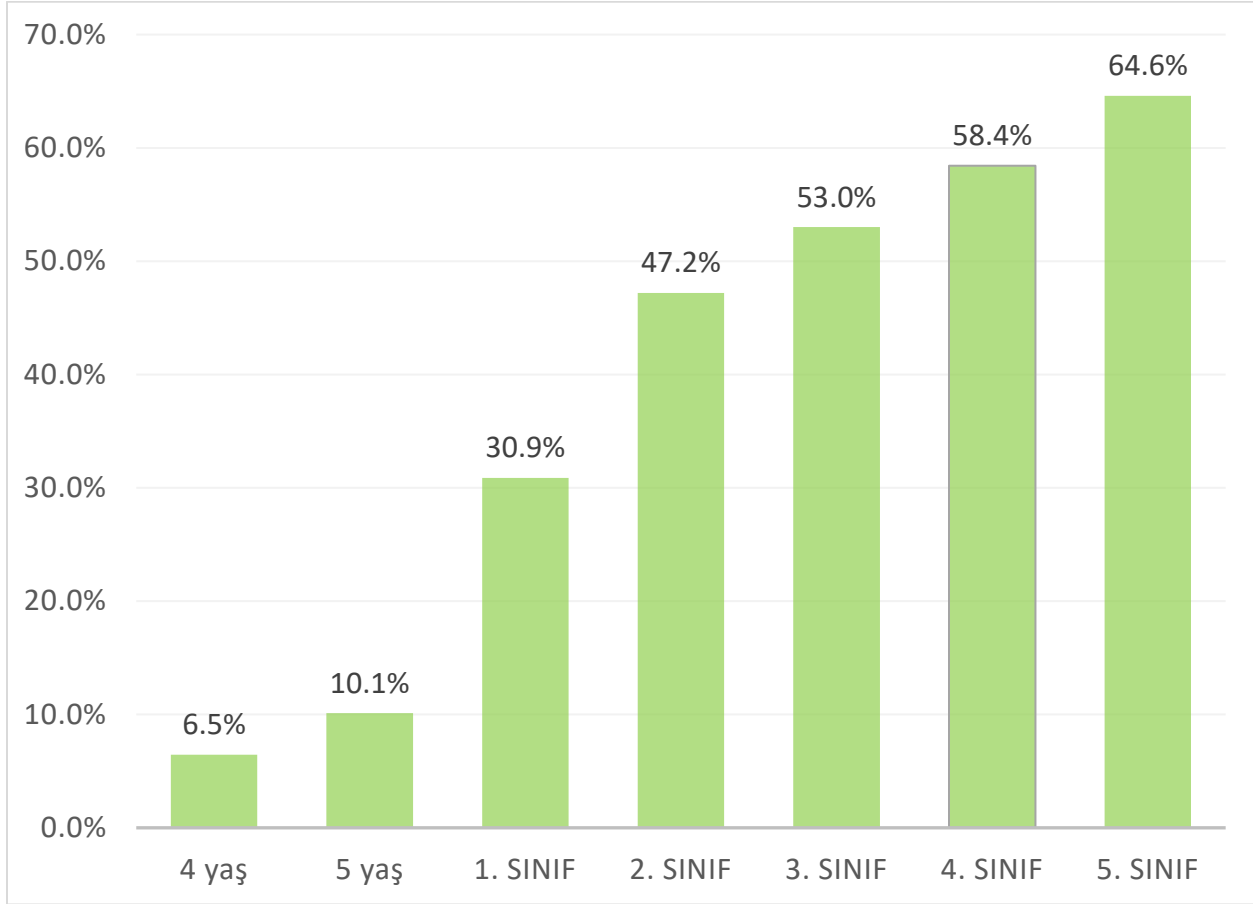
Ülkemizdeki ilköğretim öğretmenlerinin çevrim içi derslerini yaparken en çok Whatsapp'ı tercih ettikleri belirlenmiştir. "Online eğitimde hangi programı/aplikasyonu kullanıyorsunuz?" şeklinde yöneltilen ve birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği belirtilen soruda eğitimcilerin yaklaşık dörtte üçü WhatsApp yanıtını vermiştir. Dört ve beş yaş grubu öğretmenlerinin derslerde WhatsApp kullanımı, ortalamanın da üzerindedir.

Tablo 1 Online eğitimde hangi programı/aplikasyonu kullanıyorsunuz?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Zoom	36.2%	49.5%	7.0%	31.0%	12.5%
Skype	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
WhatsApp	73.3%	70.3%	91.2%	66.5%	91.7%
Google Classroom	8.3%	9.2%	0.9%	11.5%	4.2%
Google Meet	17.7%	21.9%	8.8%	16.5%	4.2%
Adobe Connect	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
ScreenOMatic	1.0%	1.4%	0.9%	0.5%	0.0%
Microsoft Teams	7.6%	4.3%	7.0%	14.5%	4.2%
Diğer	9.2%	8.4%	6.1%	9.0%	37.5%

İkinci en yaygın tercih olarak çıkan Zoom'u her üç öğretmenden biraz daha fazlasının kullandığı belirlenmiştir. Sadece sınıf öğretmenleri arasında Zoom tercihinin ortalamadan daha yüksek olduğu ve yaklaşık olarak iki sınıf öğretmeninden birinin Zoom kullandığı görülmektedir. Beşinci sınıf öğretmenleri arasındaki Zoom kullanımının diğer sınıflardan daha çok olduğu da dikkat çekmektedir.

Google Meet'in de derslerde hatırı sayılır oranda tercih edildiği saptanmıştır. Google Classroom, Microsoft Teams ve ScreenOMatic derslerde çok daha az tercih edilmektedir.

Grafik 1 Sınıf öğretmenleri arasında Zoom kullanımı

Öğretmenlerin uzaktan eğitim derslerini çoğunlukla dizüstü bilgisayar ve cep telefonu kullanarak yaptığı görülmektedir. Birden fazla yanıtın verilebildiği “Online eğitimde hangi cihazı kullanıyorsunuz?” sorusunda “Laptop” ve “Cep telefonu” yanıtı verenlerin oranı oldukça yakındır. Laptop diyenler yüzde 67,9; cep telefonu diyenlerse yüzde 67,5 oranındadır.

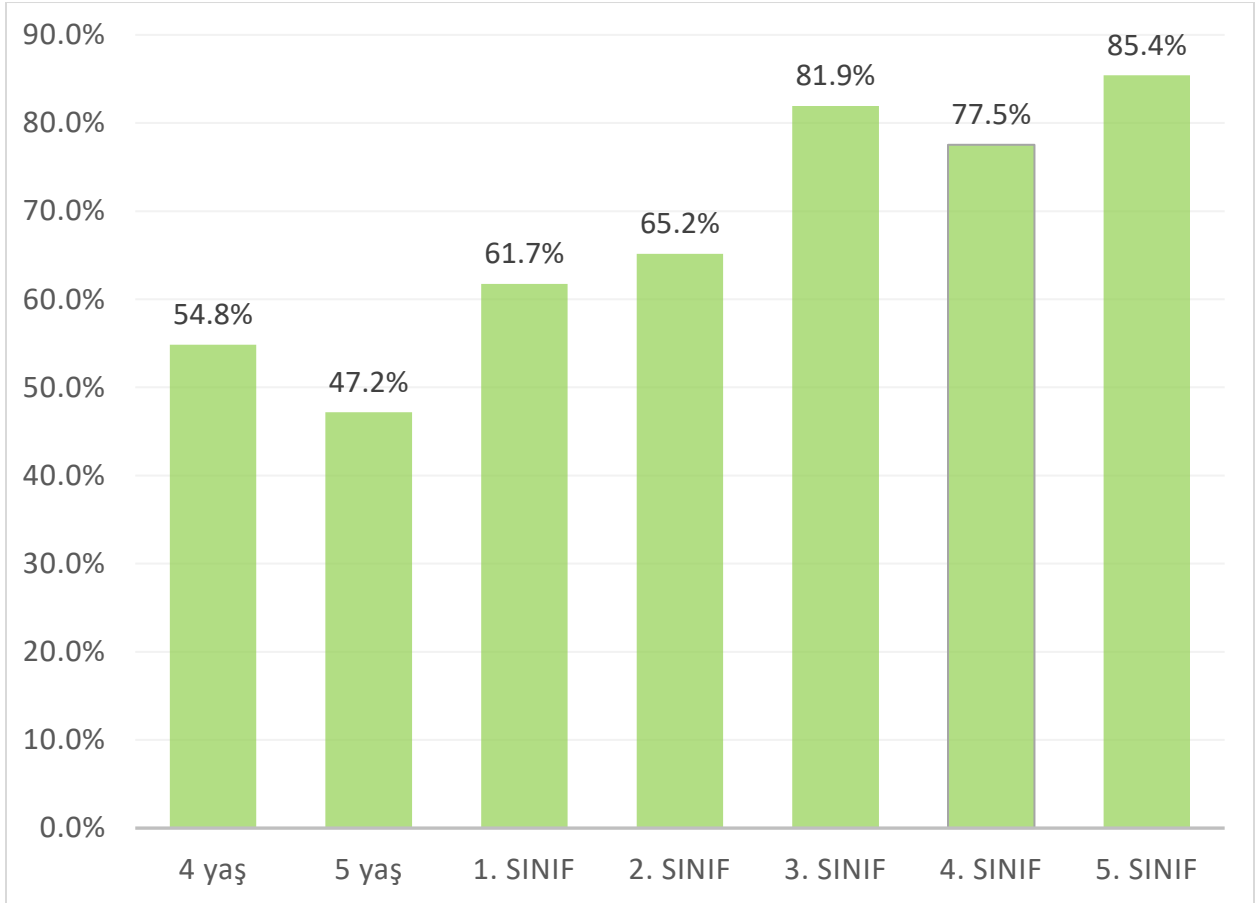
Tablo 2 Online eğitimde hangi cihazı kullanıyorsunuz?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Masa üstü bilgisayar	9.5%	9.7%	12.3%	7.5%	8.3%
Laptop	67.9%	74.3%	49.1%	65.5%	79.2%
Tablet	5.5%	4.9%	5.3%	7.0%	4.2%
Cep telefonu	67.5%	63.2%	86.0%	64.5%	70.8%

Laptop tercihinde beşinci sınıf öğretmenleri öne çıkarken, cep telefonu tercihinde dört ve beş yaş öğretmenlerinin oranı genel ortalamanın üzerindedir.

Her on öğretmenden yaklaşık olarak sadece bir tanesi masaüstü bilgisayar kullanırken tablet kullanarak ders yapanların oranı yirmide bire kadar düşmektedir.

Grafik 2 Online eğitimde sınıflara göre laptop kullanımı

Öğretmenlerin derslerini yürütebilmek için kullandıkları internet teknolojisi Wireless'tir. Her beş öğretmenden yaklaşık olarak dört tanesi Wireless tercih ederken ADSL ve 3G tercih oranları oldukça düşüktür. Ülkede henüz yeterli alt yapıya sahip olmayan fiber optik bağlantıdan yararlanarak ders yapabilen öğretmen oranının yüzde 1'e bile ulaşmadığı görülmektedir.

Tablo 3 Online eğitimde hangi tür internet bağlantısını kullanıyorsunuz?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
3G	6.4%	5.7%	5.3%	7.0%	16.7%
Wireless	82.1%	83.0%	84.2%	81.5%	62.5%
ADSL	10.7%	10.0%	10.5%	11.0%	20.8%
Fiber optik	0.8%	1.4%	0.0%	0.5%	0.0%

• Karşılaşılan Teknik Sorunlar

Öğretmenlerin cihazlarının yeterliliği ve internet bağlantılarından ne kadar verim alabildikleri, üzerinde önemle durulması gereken konular arasında yer almaktadır. Sonuçta bu teknolojilerin, uzaktan yürütülen derslerin başarısı için gereken asgari unsurlar oldukları akıldan çıkarılmamalıdır.

Bununla birlikte araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlardan, teknik sorunların, derslerin verimini ciddi şekilde tehdit edecek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Yaklaşık olarak her üç öğretmenden biri, derslerinde “düzenli ve kesintisiz internet bağlantısı” kullanamadığını ifade etmektedir. Bu oran sınıf öğretmenleri arasında daha da yüksektir. Hatta beşinci sınıf öğretmenleri arasında bu konudan yakınların oranı yüzde 50’ye dayanmaktadır.

Tablo 4 Online eğitimde ne tür teknik sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Dersler için düzenli ve kesintisiz kullanabileceğim bir internet bağlantısı yok	31.1%	37.0%	11.4%	33.0%	16.7%
Bilgisayar / tablet / cihaz sorunlarım var	21.8%	23.2%	13.2%	25.0%	12.5%
Gerekli program ve uygulamaları etkin şekilde kullanamıyorum	20.2%	17.6%	15.8%	25.0%	41.7%
Sorunla karşılaşmıyorum	44.8%	42.4%	61.4%	40.5%	37.5%

Diğer yandan her beş öğretmenden yaklaşık olarak bir tanesi derste kullandığı cihazdan kaynaklanan sorunlar yaşadığını belirtmektedir. Bu sorundan etkilenen dördüncü sınıf öğretmenlerinin oranının yüzde 30'a yaklaşması ayrıca dikkat çekicidir.

Cihaz ve bağlantı sorunları dışında, online ders kalitesini olumsuz olarak etkileyebilecek unsurlardan birisi de gerekli teknik ve programları etkin biçimde kullanamamaktır. Bu konuda her beş öğretmenden birisi yetersizlik ifade etmektedir. Bu konudan yakınan ikinci sınıf öğretmenlerinin ortalamasının üzerinde olduğu not edilmelidir.

Tablo 5 Sınıf öğretmenleri online eğitimde ne tür teknik sorunlarla karşılaşılıyorlar?

	Dersler için düzenli ve kesintisiz kullanabileceğim bir internet bağlantısı yok	Bilgisayar / tablet / cihaz sorunlarım var	Gerekli program ve uygulamaları etkin şekilde kullanamıyorum	Sorunla karşılaşmıyorum
4 yaş	3.2%	12.9%	19.4%	67.7%
5 yaş	15.7%	13.5%	11.2%	61.8%
1. SINIF	25.9%	16.0%	13.6%	54.3%
2. SINIF	32.6%	25.8%	27.0%	40.4%
3. SINIF	44.6%	22.9%	9.6%	41.0%
4. SINIF	42.7%	29.2%	16.9%	39.3%
5. SINIF	50.0%	19.8%	17.7%	35.4%

Derslerde herhangi bir sorunla karşılaşmadığını belirtenlerin oranı yüzde 50'nin altındadır.

• Öğrencilerin Zorlukları

Öğretmenlerin sahip olduğu imkanlar ve karşılaştığı sorunlar, uzaktan eğitimin sadece bir yönüne ilişkindir. Uzaktan eğitim sürecinin sağlıklı biçimde ilerleyebilmesi için öğrencilerin de gerekli teknik olanaklara ve yeterli kullanma bilgisine sahip olmaları gerekir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin öğrencilerinin durumuyla ilgili olarak aktardığı bilgiler üzerinde önemle durulmayı gerektirecek türdendir.

“Geçtiğimiz hafta online derslerinize sınıfınızın ne kadarı düzenli olarak katıldı?” sorusuna verilen yanıtlardan, ülke genelindeki öğrencilerin önemli bir kısmının derslere düzenli olarak katılmadıkları anlaşılmaktadır.

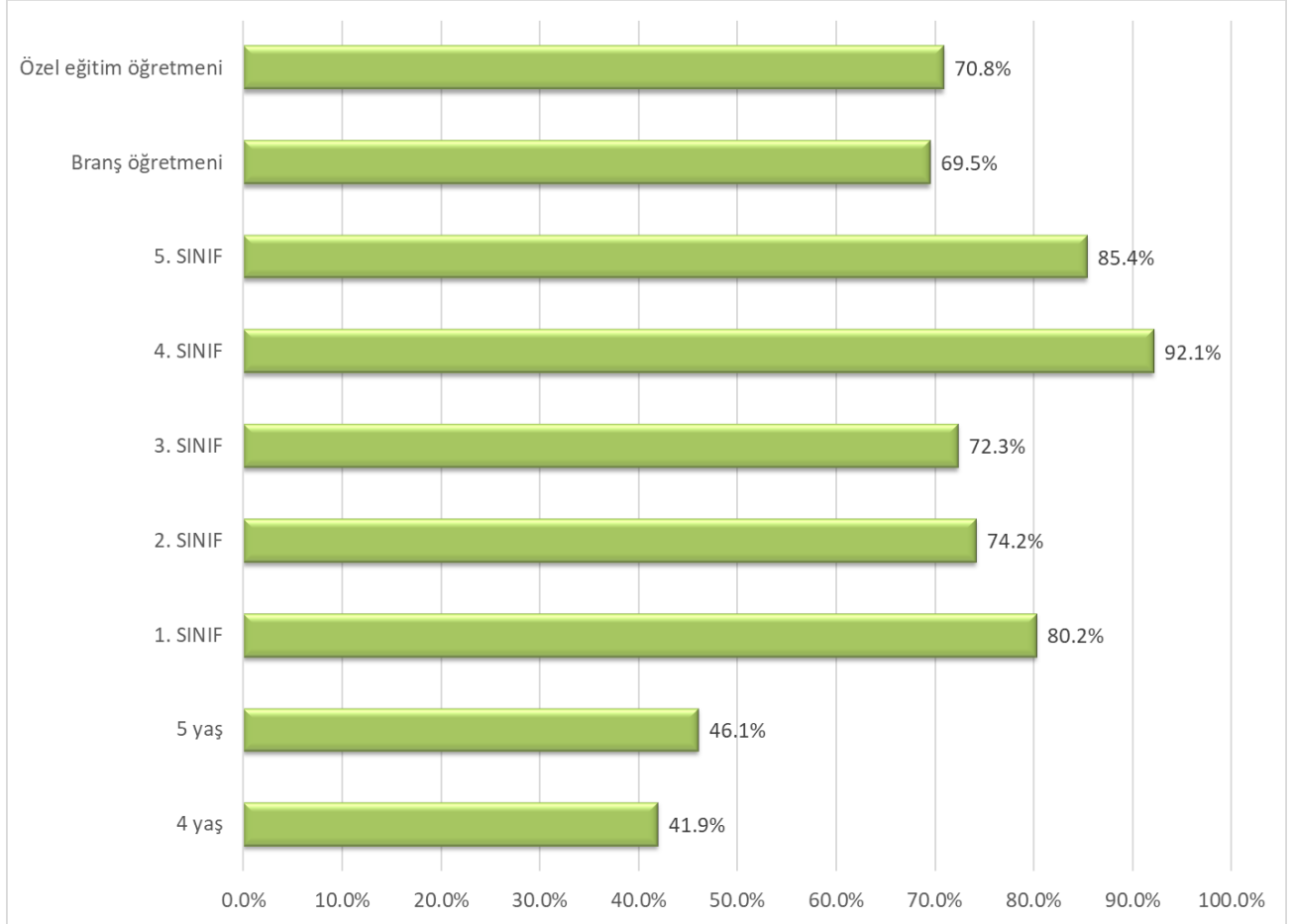
Tablo 6 Geçtiğimiz hafta online derslerinize sınıfınızın ne kadarı düzenli olarak katıldı?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Sadece birkaç tanesi	4.4%	3.0%	2.6%	4.5%	33.3%
Yaklaşık dörtte biri	3.4%	0.3%	3.5%	8.0%	12.5%
Yaklaşık yarısı	7.8%	4.6%	10.5%	12.0%	8.3%
Yaklaşık dörtte üçü	22.0%	21.9%	16.7%	26.5%	12.5%
Neredeyse tamamı	46.9%	54.9%	47.4%	35.5%	16.7%
Tamamı	10.9%	13.2%	15.8%	3.0%	16.7%

Sınıfının yalnızca yarısı kadarının düzenli katılımından söz eden öğretmenlerle sadece birkaç öğrencisinin ya da sınıfının en fazla dörtte birinin derslere düzenli katıldığını belirten öğretmenlerin oranı yüzde 15 dolayındadır.

Öğrencilerinin online derslerde teknik sorunlarla karşılaşp karşılaşmadığı sorusuna öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu “karşılaşıyor” yanıtını vermiştir. Oran dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinde daha da yüksektir.

Öğretmenlerin yalnızca dörtte biri kadarı öğrencilerinin teknik sorunlar yaşamadığını belirtmiştir.

Grafik 3 Öğrencilerin online derslerde herhangi bir teknik engelle karşılaşıyor mu?

Öğrencilerinin dersler sırasında teknik sorunlarla karşılaştığını belirten öğretmenlerin verdiği yanıtlardan, ilköğretimdeki pek çok çocuğun ciddi bir cihaz ve internet bağlantısı sorunuyla karşı karşıya olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin, öğrencilerinin düzenli internet bağlantısı bulunmadığını ya da mevcut bağlantılarının sağlıklı olmadığını belirtme oranı yüzde 80'in üzerindedir.

Bu oran bilgisayar, tablet ve telefon gibi gerekli cihazlardan herhangi birine sahip olmayan ya da kapasitesi yetersiz cihazla ders yapmaya çalışan öğrenciler bakımından yüzde 70'e yakındır. Öğrencilerin program ve uygulamaları etkin biçimde kullanmadığını saptayan öğretmenler de oldukça fazladır.

Tablo 7 Öğrencileriniz genelde hangi teknik engellerle karşılaşiyor?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Bazılarının düzenli internet bağlantısı yok	42.5%	47.8%	24.6%	45.5%	20.8%
İnternet bağlantıları yetersiz, kesintiye uğruyor	40.7%	49.5%	11.4%	45.5%	4.2%
Bazılarının bilgisayar, tablet ya da telefonu yok	46.8%	53.5%	26.3%	44.0%	62.5%
Cihazlarının kapasitesi yetersiz olanlar var	22.2%	26.8%	11.4%	21.0%	12.5%
Gerekli program ve uygulamaları etkin şekilde kullanamıyorlar	24.0%	24.9%	14.9%	24.0%	54.2%
Diğer	6.6%	4.1%	12.3%	5.5%	29.2%

• Diğer Verimlilik Sorunları

Uzaktan eğitimin teknik çerçevesi dışında ders verimliliği açısından da yüz yüze eğitimden farklılaştığı noktalar vardır.

Örneğin mevcut koşullarda online ders sürelerinin, öğrencilerinin konuları anlaması bakımından yeterli olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı yüzde 35 düzeyindedir. Yaklaşık olarak bir o kadarı ise sürenin yeterli olmadığını düşünmektedir. Ders sürelerini “ne yeterli ne de yetersiz” olarak niteleyenlerin oranıysa yüzde 20’ye yakındır.

“Yüz yüze eğitimdeki kadar pekiştirici konu tekrarı ve örnek yapabilme” konusundaki yanıtlar ise daha olumsuzdur. Öğretmenlerin yarısından fazlası anlattıklarını konu tekrarı ve örnek yaparak pekiştirme şansı bulamadığını belirtmiştir. Bu konuda yüz yüze eğitimdeki düzeyi yakalayabildiğini belirtenlerin oranı yüzde 15’le sınırlıdır.

Tablo 8 Online eğitimle ilgili aşağıdaki ifadelere ne derecede katıldığınızı belirtiniz

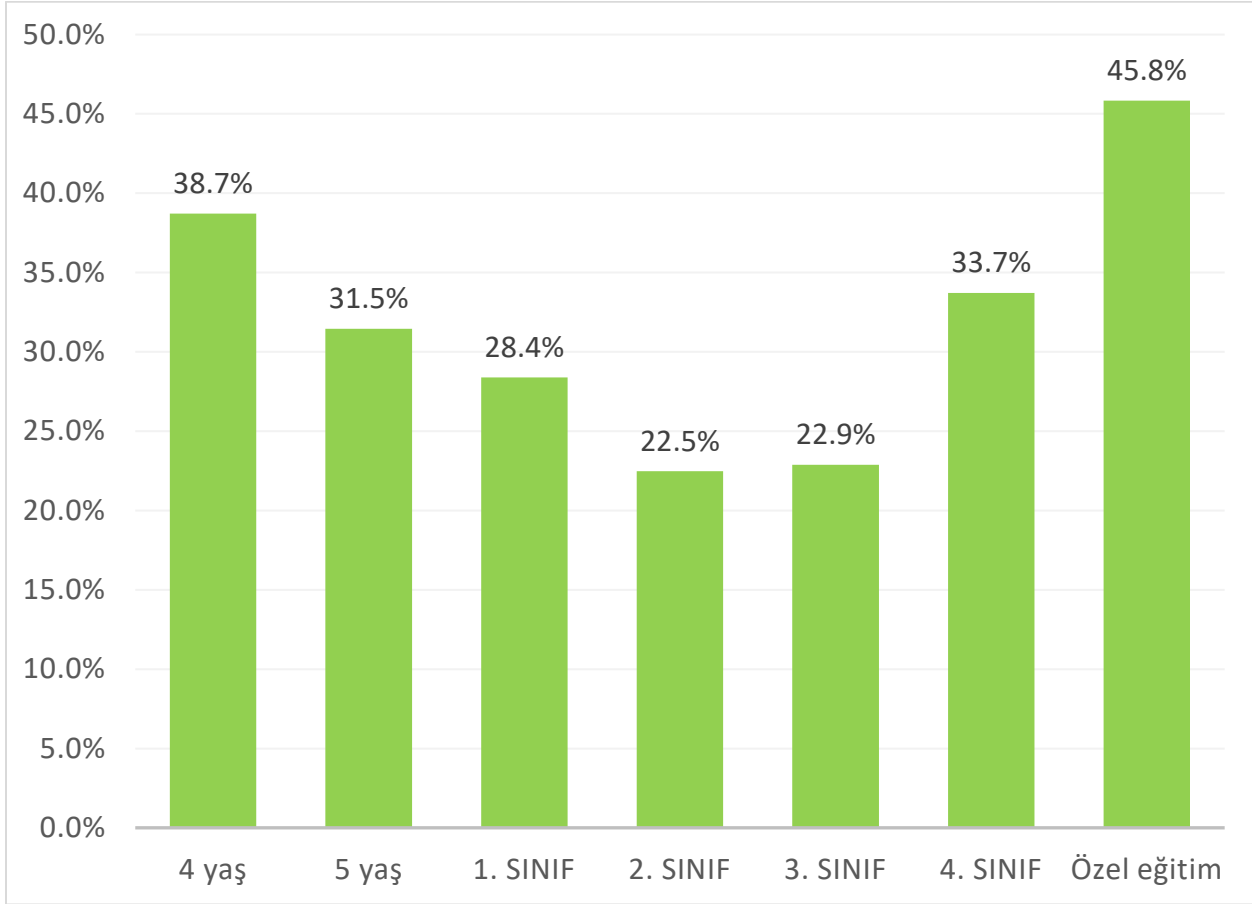
	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Ders süreleri öğrencilerimin konuları öğrenmeleri için yeterlidir.					
Kesinlikle katılıyorum	6.5%	4.9%	10.5%	6.5%	12.5%
Katılıyorum	28.2%	31.4%	23.7%	27.0%	12.5%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	19.4%	18.1%	23.7%	19.0%	20.8%
Katılmıyorum	29.0%	32.7%	21.9%	24.0%	45.8%
Kesinlikle katılmıyorum	4.7%	5.7%	4.4%	3.0%	4.2%
Yüz yüze eğitimde olduğu kadar pekiştirici konu tekrarı ve örnek yapabiliyorum.					
Kesinlikle katılıyorum	2.7%	1.6%	3.5%	4.5%	0.0%
Katılıyorum	13.7%	13.8%	14.9%	12.0%	20.8%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	13.8%	13.5%	14.0%	15.5%	4.2%
Katılmıyorum	43.4%	48.4%	39.5%	36.0%	45.8%
Kesinlikle katılmıyorum	11.4%	13.5%	10.5%	7.0%	20.8%
Hangi öğrencimin neyi ne kadar öğrendiğini sınıftaki gibi gözlemleyip anlayabiliyorum.					
Kesinlikle katılıyorum	2.1%	1.6%	2.6%	3.0%	0.0%
Katılıyorum	10.6%	10.8%	10.5%	10.0%	12.5%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	13.6%	12.4%	10.5%	18.0%	8.3%
Katılmıyorum	44.1%	49.7%	42.1%	34.5%	45.8%
Kesinlikle katılmıyorum	15.0%	16.5%	15.8%	10.5%	25.0%
Öğrencilerim online derslere katılım konusunda oldukça isteklidir.					
Kesinlikle katılıyorum	8.9%	10.5%	8.8%	5.5%	12.5%
Katılıyorum	35.7%	43.0%	33.3%	25.0%	25.0%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	21.9%	21.6%	21.1%	23.5%	16.7%
Katılmıyorum	14.8%	12.7%	14.0%	17.5%	29.2%
Kesinlikle katılmıyorum	3.1%	3.0%	2.6%	3.0%	8.3%
Aileler online öğretim konusunda çocuklarına ve biz öğretmenlerine destek vermektedir.					
Kesinlikle katılıyorum	13.8%	15.1%	19.3%	9.0%	8.3%
Katılıyorum	44.6%	46.2%	51.8%	40.0%	25.0%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	16.4%	19.5%	7.0%	14.0%	33.3%
Katılmıyorum	8.2%	8.1%	4.4%	10.0%	12.5%
Kesinlikle katılmıyorum	1.7%	1.6%	0.0%	2.0%	8.3%

Ödevler konusu da yüz yüze eğitimdeki seviyenin altında kaldığı görülen başlıklardan birisidir. Öğretmenlerin üçte biri öğrencilerinin verilen ödevleri artık daha az yaptığını ifade ederken; yüzde 8,8'i ödev konusunun eskisinden daha düzenli bir hale geldiğini söylemiştir. Öğretmenlerin yarısından fazlasına göreyse yüz yüze eğitimle uzaktan eğitim dönemi arasında ödev yapma oranları bakımından bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 9 Öğrencilerinizin ödev yapma düzeyi yüz yüze eğitim yaptığınız döneme oranla şimdi nasıldır?

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Daha sık ve düzenli yapıyorlar	9.2%	8.3%	11.8%	9.5%	8.3%
Pek bir değişiklik olmadı	55.9%	62.2%	53.6%	48.6%	25.0%
Daha seyrek yapıyorlar	35.0%	29.6%	34.5%	41.9%	66.7%

Sınıflar düzeyinde, özellikle okul öncesi 4. sınıf ve özel eğitim öğrencilerinin ödev yapma düzeyinin yüz yüze eğitim döneminle oranla daha fazla düştüğü görünmektedir.

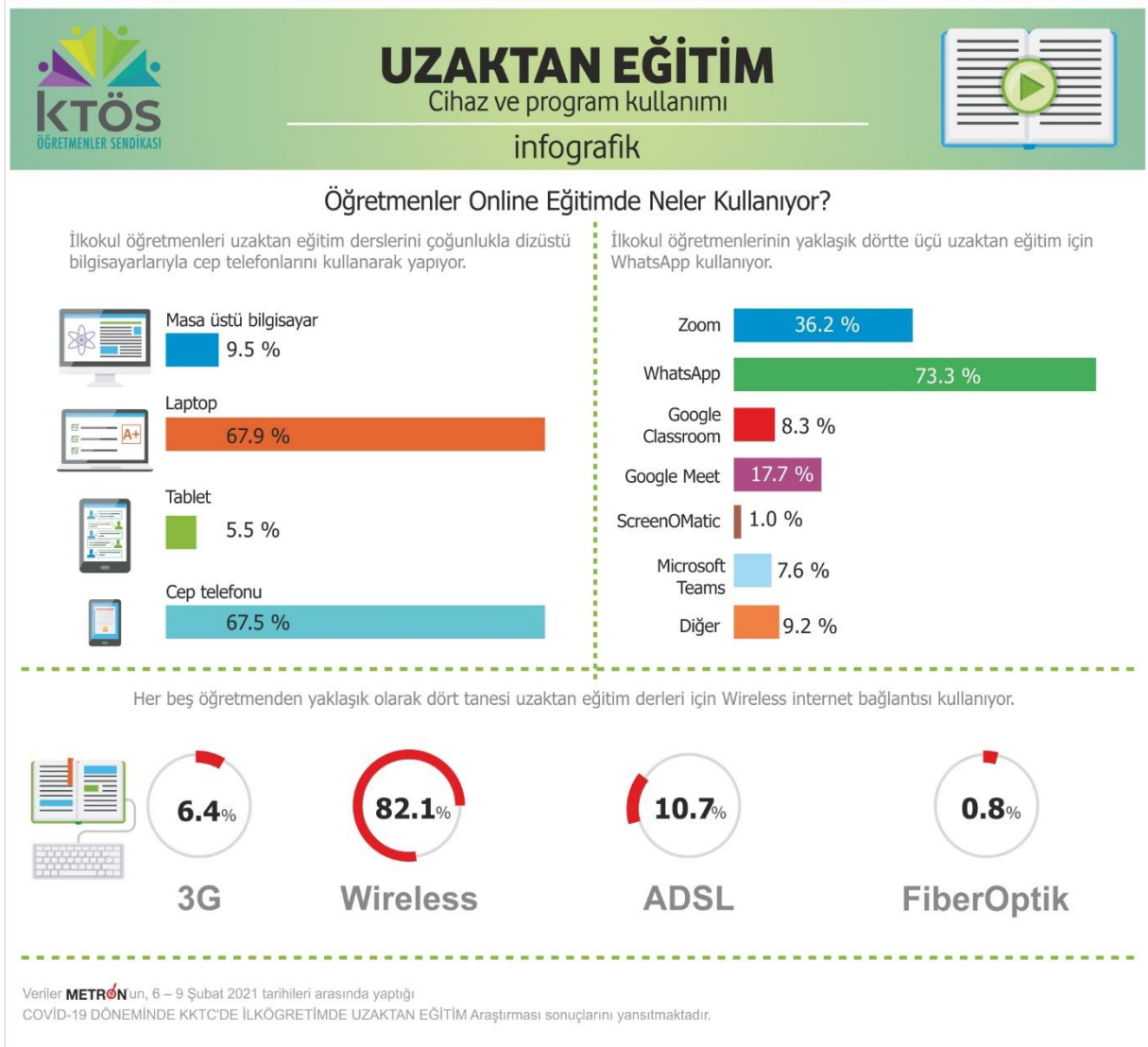
Grafik 4 Sınıflara göre ödevlerini daha seyrek yapanlar

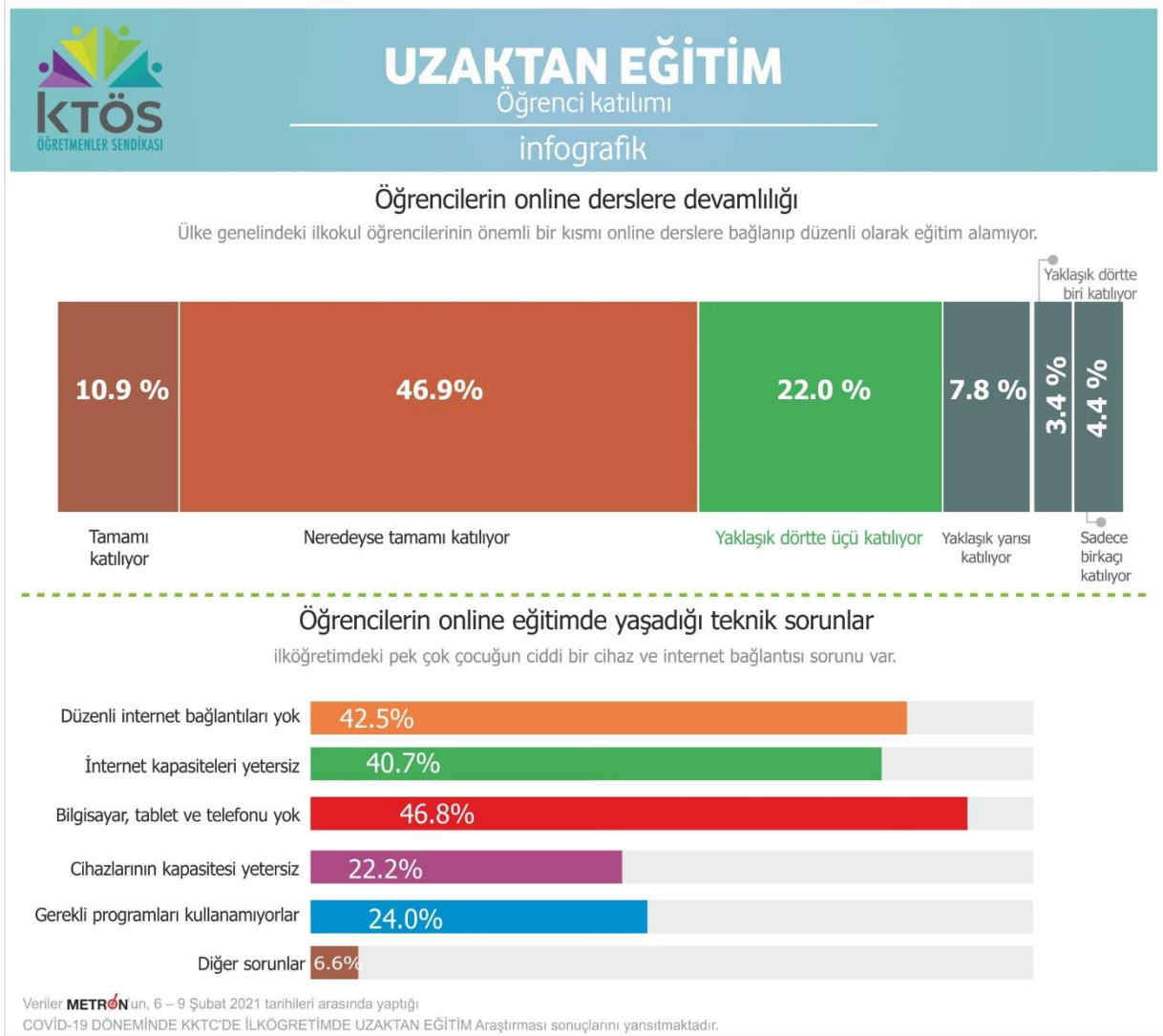
Uzaktan eğitim koşullarında, sınıf ortamındaki kontrol ve hakimiyetin yakalanması pek kolay olmamaktadır. Nitekim öğretmenlerin çok azı “hangi öğrencisinin neyi ne kadar öğrendiğini sınıftaki gibi gözlemleyip anlayabildiğini” belirtmiştir. Yüzde 60’a yakını ise bu konuda olumsuz yanıt vermiştir. Bu konudan en çok beşinci sınıf öğretmenlerinin yakındıkları görülmektedir.

Öğrencilerin online derslere katılma konusunda istekli olmadığını düşünen öğretmenlerin oranı, isteklilik konusunda sorun görmeyenlerden daha azdır. Bu yanıtlardan, öğrencilerin motivasyonu konusunda ciddi bir sorundan söz edilemeyeceği sonucuna ulaşmak mümkündür.

Ailelerin yaklaşımını olumlu olarak niteleyenlerin oranı daha da yüksektir. Ailelerin online eğitim sürecinde öğretmen ve öğrencilere gerekli desteği verdiğini düşünenler yüzde 58’ler düzeyindeyken; sadece her on öğretmenden birisi ailelerin desteğini yetersiz bulmaktadır.

Grafik 5 Öğretmenler online eğitimde neler kullanıyor?

Grafik 6 Öğrencilerin uzaktan eğitime katılımı ve yaşadıkları sorunlar

BÖLÜM 2: HAZIRLIK SÜRECİ, DESTEK VE İHTİYAÇLAR

Uzaktan eğitime geçiş, teknik ve içerik yönünden kapsamlı ve çok yönlü hazırlık gerektiren bir süreçtir. Yüz yüze eğitim konusunda yıllar içinde oluşan çerçeveden çıkarak uzaktan öğretimin gerektirdiği koşullara uyum sağlama zorunluluğu bir dizi kararı ve uygulamayı gerekli kılmaktadır.

Salgın koşullarında yüz yüze eğitime ara verilmesiyle birlikte uzaktan eğitime olabildiğince hızlı ve sorunsuz biçimde geçiş yapabilmek için öğretmenler, öğrenciler ve veliler dışında öncelikle hükümet, Eğitim Bakanlığı ve okul yönetimlerine düşen roller vardı.

Öğretmenlerin geçiş dönemi sürecini nasıl geçirdikleri; bu dönemde kendilerine herhangi bir yönlendirme yapıp yapılmadığı; yeterince destek görüp görmedikleri ve hali hazırda ne tür ihtiyaçlarının karşılanmayı beklediği, uzaktan eğitimin başarısı ile doğrudan ilişkilidir.

• Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı

Öğretmenler, online eğitime geçiş sürecini, belirleyeceği politika, vereceği destek ve çizeceği çerçeveye yürütme görevi olan Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının bu görevini gerekli biçimde yerine getirdiği kanaatinde değildir.

“Bakanlık online eğitim için gerekli araç ve kaynakları sağlayıp, uzaktan eğitime ilişkin açık yönergeler verdi” ifadesine katılıp katılmadığı sorulan öğretmenlerin büyük kısmı olumsuz yanıt vermiştir.

On öğretmenden yedisinin olumsuz yanıtı karşısında bakanlığın gerekli adımları attığını düşünenlerin oranı onda bir düzeyinde kalmıştır. On öğretmenden ikisi ise bu ifadeye “ne katıldığını ne de katılmadığını” belirtmiştir.

Tablo 10 Bakanlık online öğretim için gerekli araç ve kaynakları sağlayıp, uzaktan eğitime ilişkin açık yönergeler verdi.

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür/ Müdür muavini
Kesinlikle katılıyorum	1.7%	2.8%	3.6%	8.3%	2.6%	5.7%
Katılıyorum	6.3%	12.3%	5.4%	16.7%	7.4%	7.5%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	18.6%	18.9%	23.2%	25.0%	20.1%	24.5%
Katılmıyorum	43.7%	49.1%	41.7%	33.3%	43.7%	32.1%
Kesinlikle katılmıyorum	29.7%	17.0%	26.2%	16.7%	26.2%	30.2%

İlgi çekici sonuçlardan birisi müdür ve müdür muavinlerinden oluşan okul yöneticilerinin de bakanlığın uygulamalarını yetersiz görmesidir. Yöneticilerin yüzde 60'ından fazlası bakanlığın araç ve kaynak sağladığını ve yönergeler verdiğini düşünmediğini belirtirken, olumlu düşünce açıklayanların oranı yüzde 13'le sınırlıdır.

- Okul Yönetimleri

Tablo 11 Okul yönetimi, online eğitim konusunda bir çerçeve belirledi.

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür/ Müdür muavini
Kesinlikle katılıyorum	19.9%	31.1%	28.6%	16.7%	23.9%	38.9%
Katılıyorum	35.0%	46.2%	39.3%	58.3%	38.8%	51.9%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	17.9%	9.4%	13.7%	16.7%	15.4%	7.4%
Katılmıyorum	19.1%	11.3%	14.9%	8.3%	16.3%	1.9%
Kesinlikle katılmıyorum	8.0%	1.9%	3.6%	0.0%	5.5%	0.0%

Öğretmenlerin okul yönetimlerinin uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri ise olumludur. Katılımcıların yüzde 60'tan fazlası okul yönetiminin online eğitim konusunda bir çerçeve belirlediğini ifade etmiştir. Okul yönetimlerinin online eğitim çerçevesini belirlemediğini kaydedenlerin oranı yüzde 20'ler düzeyindedir.

Müdür ve müdür muavinlerinin yüzde doksanı okul yönetiminin üzerine düşeni yaptığını ifade etmişlerdir.

• Öğretmenler

Genel olarak bakıldığında, öğretmenlerin büyük bölümünün kendi yolunu kendi gayretleriyle çizdiğini ve süreci ağırlıklı olarak meslektaş dayanışmasıyla yürüttüğünü söylemek mümkündür.

Bakanlığın hazırlık için gerekli karar ve uygulamaları hayata geçirmediğini belirten katılımcıların, internet ortamında çeşitli web sayfalarından online eğitime uygun eğitim materyaline ulaştıkları anlaşılmaktadır. Her on öğretmenden yedisi bu yönde görüş belirtirken, internetten materyal edinmediğini belirtenlerin oranı yüzde 10'un biraz üzerindedir.

Tablo 12 İnternet ortamında çeşitli web sitelerinde online öğretimde kullanabileceğim eğitsel materyallere ulaşabildim.

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Kesinlikle katılıyorum	16.8%	15.3%	23.8%	13.7%	29.2%
Katılıyorum	55.3%	55.1%	58.1%	57.7%	29.2%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	15.9%	17.0%	11.4%	17.9%	4.2%
Katılmıyorum	10.6%	10.5%	6.7%	10.1%	33.3%
Kesinlikle katılmıyorum	1.4%	2.0%	0.0%	0.6%	4.2%

Aynı şekilde “Öğretmen arkadaşlarımızla ihtiyaç duyduğumuz konularda birbirimizi destekliyoruz” diyen öğretmenler bir hayli fazladır. Bu görüşe ne katıldığını ne de katılmadığını ifade eden yüzde 11,6’lık ve katılmadığını ifade eden yüzde 5,1’lik kesim dışındaki herkes meslektaşlarıyla birbirlerini desteklediklerini belirtmiştir.

Tablo 13 Öğretmen arkadaşlarımızla, ihtiyaç duyduğumuz konularda birbirimizi destekliyoruz.

	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Kesinlikle katılıyorum	30.4%	28.2%	40.4%	29.2%	29.2%
Katılıyorum	52.9%	53.6%	47.1%	53.6%	62.5%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	11.6%	12.3%	8.7%	13.1%	4.2%
Katılmıyorum	4.5%	5.4%	2.9%	3.6%	4.2%
Kesinlikle katılmıyorum	0.6%	0.6%	1.0%	0.6%	0.0%

Online eğitime geçişle beraber öğretmenlerin ciddi oranda cihaz ve teknoloji ihtiyaçlarının oluştuğu anlaşılmaktadır. “Online eğitime geçildiği zaman aşağıdakilerden hangisini almanız veya yenilemeniz gerektiği?” sorusuna verilen yanıtlardan, öğretmenlerin sadece dörtte birinin herhangi bir yenileme yoluna gitmediği görülmektedir. Bunların dışında kalan öğretmenlerin bir ya da birden fazla şeyi alması ya da yenilemesi gerekmiştir. Öğretmenlerin en çok dizüstü bilgisayar temin etme yoluna gittikleri görülmektedir. İnternet bağlantısı için de yoğun bir hazırlık süreci yaşandığı dikkat çekmektedir.

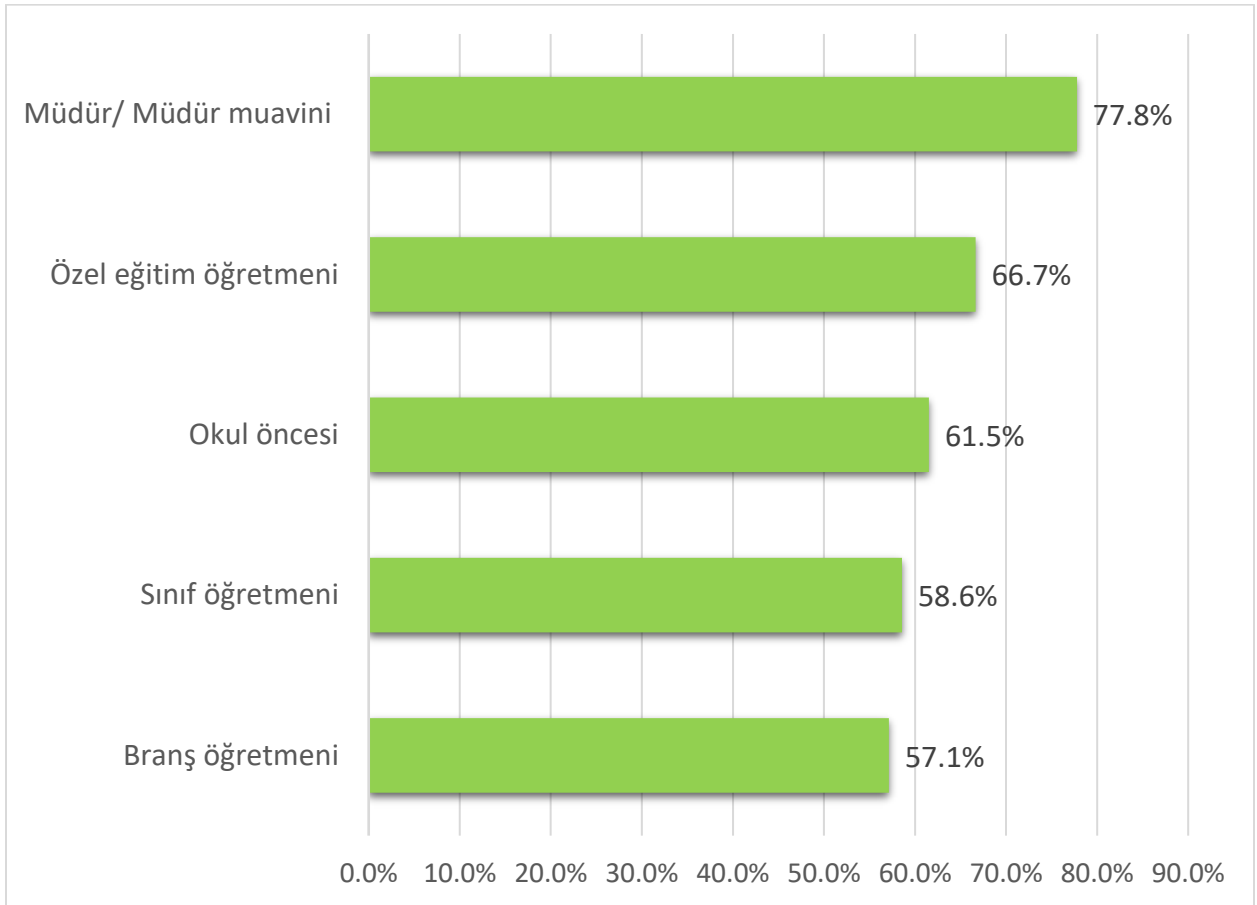
Tablo 14 Online eğitime geçildiği zaman aşağıdakilerden hangisini almanız veya yenilemeniz gerektiği?

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür / Müdür muavini
Akıllı telefon	17.0%	9.6%	10.0%	25.0%	14.1%	8.6%
Masaüstü Bilgisayar	4.3%	1.8%	4.0%	0.0%	3.7%	8.6%
Dizüstü Bilgisayar (Laptop)	48.9%	26.3%	46.5%	50.0%	44.6%	48.3%
Tablet	7.6%	3.5%	7.0%	16.7%	7.1%	15.5%
İnternet Bağlantısı	32.7%	21.9%	31.0%	33.3%	30.5%	37.9%
Mobil İnternet Bağlantısı	7.3%	6.1%	5.0%	16.7%	6.8%	5.2%
Hiçbiri	25.9%	47.4%	23.0%	33.3%	28.8%	31.0%

- İhtiyaçlar

Araştırmanın üzerinde önemle durulması gereken sonuçlarından birisi öğretmenlerin online eğitim konusunda ek eğitime veya desteğe ihtiyaç duyduğuna ilişkindir.

Grafik 7 Online eğitimi uygulama konusunda ek eğitime veya desteğe ihtiyaç hissediyor musunuz?

Eğitime veya desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten öğretmenlerin oranı yüzde 59'dur.

Çarpıcı verilerden birisi online eğitimle ilgili ilave eğitim veya destek konusunda müdür ve muavinlerden oluşan yöneticilerin çok daha yüksek oranda talepkâr

olmalarıdır. Böyle bir desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten okul yöneticilerinin oranı yüzde 77,8'dir.

Araştırmada desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten öğretmenlere ne tür bir desteği kastettikleri sorulmuştur. Buna göre online eğitim konusunda teknik bilgi ilk ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilerin kullanabileceği pratik bir program, eğitim materyali, cihaz ve internet diğer ihtiyaçlar arasında sıralanmaktadır.

Tablo 15 Uzaktan eğitim için ne tür desteğe ihtiyacınız var?

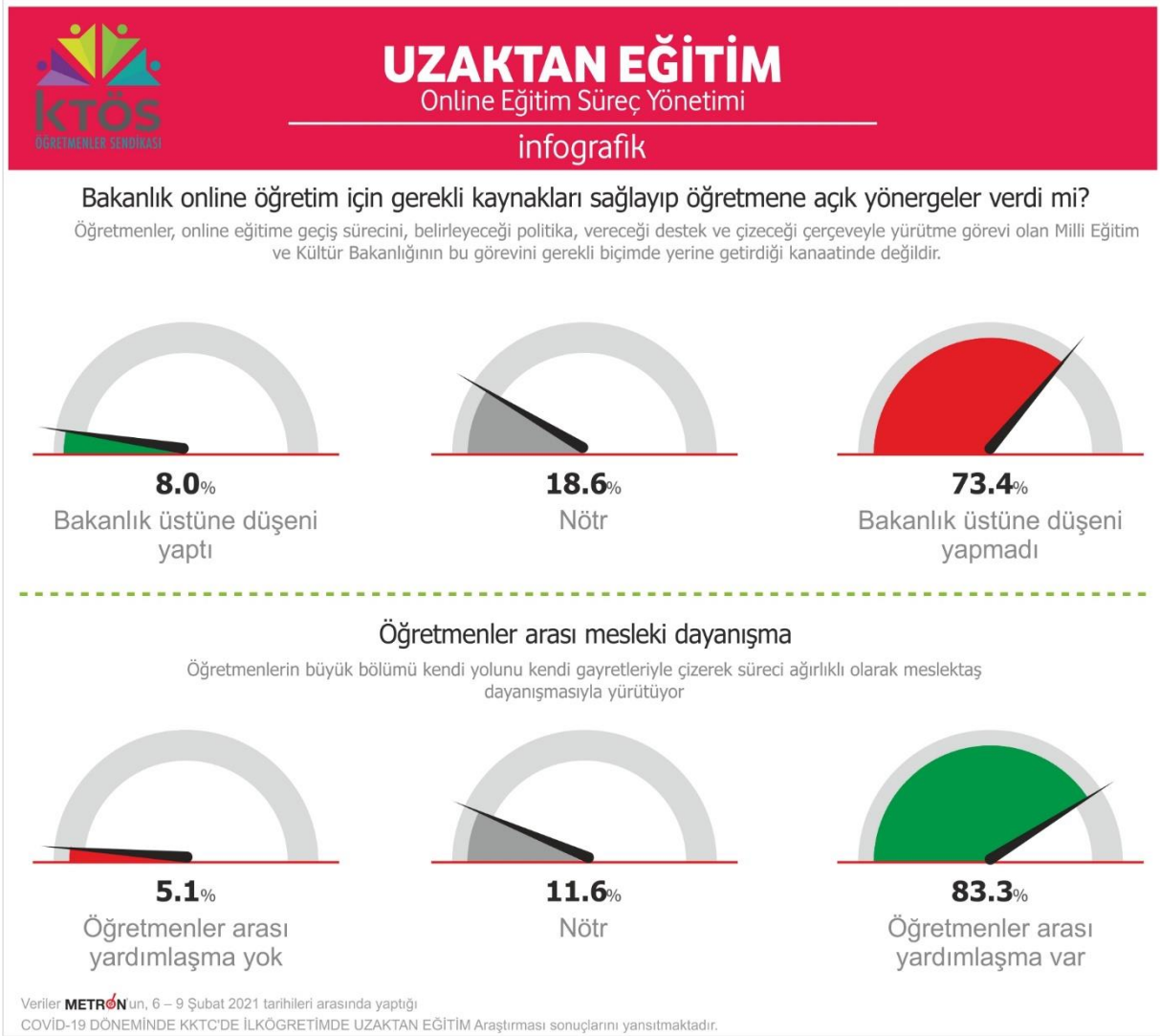
	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
İnternet	10.8%	11.7%	6.3%	11.8%	8.5%
Cihaz	13.2%	15.3%	7.1%	12.2%	12.8%
Eğitim materyali	21.5%	20.4%	19.8%	23.9%	25.5%
Öğrencilerin ortak katılabileceği pratik program	25.8%	24.0%	31.7%	26.5%	25.5%
Online eğitim teknikleri ile ilgili bilgi	28.6%	28.6%	34.9%	25.6%	27.7%

Zorunluluk sonucunda geçilen uzaktan eğitim, canlı bir süreç olarak her an iyileştirmeye dönük müdahaleleri gerekli kılmakta ve etkin bir süreç yönetimini gerektirmektedir.

Buna karşın öğretmenlerin salgın boyunca online eğitimle ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulduğu yönünde bir gözlemi yoktur. Her on kişiden biri sorunların çözüldüğünü ifade ederken, yaklaşık olarak on kişiden yedisi aksi yönde düşünmektedir. Okul yöneticilerinin konu hakkındaki değerlendirmesi öğretmenlerin yaklaşımından pek farklı değildir.

Tablo 16 Salgın boyunca, online eğitimle ilgili sorunların çözüldüğünü gördüm.

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür/ Müdür muavini
Kesinlikle katılıyorum	2.1%	3.2%	2.7%	4.5%	2.5%	2.1%
Katılıyorum	6.0%	14.0%	12.7%	13.6%	9.2%	4.3%
Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	17.6%	20.4%	25.3%	31.8%	20.5%	31.9%
Katılmıyorum	51.0%	40.9%	34.7%	36.4%	44.8%	44.7%
Kesinlikle katılmıyorum	23.3%	21.5%	24.7%	13.6%	23.0%	17.0%

Grafik 8 Online eğitim süreç yönetimi ve öğretmenler arası yardımlaşma

BÖLÜM 3: SİBER ZORBALIK

Siber zorbalık, yeni iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasına bağlı olarak dünyada son yıllarda yeni ve yakıcı bir sorun olarak öne çıkmaya başlamıştır.

Siber zorbalık, dijital teknolojiler kullanılarak yapılan zorbalık olarak tanımlanmaktadır. İnternet iletişim platformları ve cep telefonu gibi iletişim araçları bazen tehdit, korkutma ve utandırma silahı olarak kullanılabilir.

Günümüzde her yaştan çok sayıda insanın bu türden zorbalığa maruz kaldığı için psikolojik travma yaşadığı hatta intihara sürüklendiği bilinmektedir.

Birleşmiş Milletlerin 2019 yılında açıkladığı rapora göre her üç gençten biri ile her beş çocuktan biri siber zorbalık yüzünden okula gidemeyecek duruma gelmektedir. 30 farklı ülkeden 170 bin genç ve çocuğun katılımıyla gerçekleştirilen BM anketinden çıkan sonuca göre, siber zorbalık en çok sosyal ağlarda yaşanmaktadır.

UNICEF tarafından aynı yıl yayınlanan bir raporda da “sanal ortamın iyi niyet açısından artık çölleştiği” tespitine yer verilmiş ve koruyucu çalışmalar için herkese çağrı yapılmıştır. UNICEF verilerine göre yüksek gelir grubundaki ülkelerde siber zorbalıktan etkilenen çocuklarla ergenlerin oranı yüzde 5 ile yüzde 21 arasında değişmektedir.

Çeşitli ülkelerde siber zorbalığın giderek büyüyen bir sorun haline dönüşmesi karşısında, önleyici tedbirler üzerinde çalışmalar başlatılmıştır. Özellikle çocuk ve gençlerin korunması amacıyla eğitim bakanlıkları tarafından bazı programlar yürütülmektedir.

Salgın döneminde siber zorbalık sorununun daha da arttığı konusunda uzlaşma vardır. İnsanların dijital ortamlarda geçirdikleri zaman arttıkça, bu ortamdan kaynaklanan tehditlere maruz kalma olasılığı da artmaktadır.

Çocukların ve gençlerin uzaktan eğitim nedeniyle siber ortamda eskisinden daha çok vakit geçirmeye başlaması, bu ortamda zorbalığa uğrama potansiyelini

artırmaktadır. Özellikle uzaktan eğitim nedeniyle ebeveynlerin teknolojik denetimi gevşetmesi de sorunun büyümesinde önemli bir etkindir.

Siber zorbalık, ülkemizde henüz üzerinde önemle durulan bir konu başlığı olmaktan uzaktır. Siber zorbalığa karşı ciddi bir farkındalık çalışması yoktur. Salgın nedeniyle büyümekte olan potansiyel de göz ardı edilmektedir.

Bu araştırmada, ilköğretim çağındaki çocukların uzaktan eğitim süreleri de dahil olmak üzere dijital ortamda geçirdikleri zamanın siber zorbalık açısından yarattığı tehditlere ilişkin öğretmen kanaatlerini belirlemeye ve gözlemlerini saptamaya yönelik sorulara yer verilmiştir.

“Size göre online eğitimle birlikte internette kalma süresinin artması, çocukların siber zorbalığa maruz kalma riskini artırdı mı?” sorusuna yanıt verenlerin yarıya yakını “Evet” yanıtı vermiştir. Katılımcıların dörtte birinden fazlası bu konuda fikri olmadığını ifade etmiş; dörtte biri ise riskin artmadığı düşüncesini paylaşmıştır.

Tablo 17 Online eğitimle birlikte internette kalma süresinin artması, çocukların siber zorbalığa maruz kalma riskini artırdı mı?

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür/ Müdür muavini
Evet	44.7%	45.5%	55.4%	43.5%	47.6%	59.3%
Hayır	25.1%	33.7%	21.1%	26.1%	25.4%	18.5%
Fikrim yok/ Bilmiyorum	30.2%	20.8%	23.5%	30.4%	27.0%	22.2%

Soruyu yanıtlayan Müdür ve Müdür Muavinlerinin, riskin arttığına ilişkin olarak genel ortalamanın üzerinde kanaate sahip oldukları görülmektedir. Branş öğretmenleri arasında da riskin arttığını düşünenlerin oranı genel ortalamanın üstündedir. Sınıf öğretmeni, okul öncesi öğretmeni ve özel eğitim öğretmenleri arasında bu oran birbirine oldukça yakındır.

Konuya ilişkin fikri olmadığını ifade edenler içinde sınıf öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenlerinin öne çıkmış olmaları dikkat çekmektedir.

Ankette yer alan “Online eğitim deneyiminiz veya veli gruplarından, siber zorbalığa maruz kaldığı bilgisi ya da izlenimi edindiğiniz öğrenciniz oldu mu?”

sorusuna verilen yanıtlar, siber zorbalık konusunun hiç de hafife alınmaması gereken bir sorun olduğunu ortaya koyacak türdendir.

Tablo 18 Online eğitim deneyiminiz veya veli gruplarından, siber zorbalığa maruz kaldığı bilgisi ya da izlenimi edindiğiniz öğrenciniz oldu mu?

	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni	Öğretmenler (TOPLAM)	Müdür/Müdür muavini
Evet, bir tane oldu.	4.6%	3.0%	3.6%	8.7%	4.2%	9.3%
Evet, birden fazla oldu.	3.4%	1.0%	4.2%	0.0%	3.1%	7.4%
Hayır, olmadı.	92.0%	96.0%	92.2%	91.3%	92.7%	83.3%

Katılımcıların yüzde 8,1'i bir ya da birden fazla siber zorbalık olayı hakkında bilgi veya izlenim sahibi olduğunu ifade etmiştir. Bu oran UNICEF'in açıkladığı yüzde 6 ile yüzde 21'lik aralık içinde yer almaktadır. Üstelik benzer bir çalışmanın öğrenciler arasında yapılması halinde daha yüksek bir oranın çıkma olasılığının çok olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Siber zorbalık vakalarının ciddi sonuçları olacağı dikkate alındığında, konunun oransal bir veriyle yetinilerek açıklanması yetersiz kalacaktır.

Toplam 110 katılımcı bir ya da birden fazla çocuğun siber saldırıya uğradığına ilişkin bilgi ya da gözlem sahibi olduğunu ifade etmiştir. Bu durumda en az 110 çocuğun, çağın bu yeni sorunuyla yüz yüze olduğu sonucuna ulaşılması mümkündür. Bu sayı hiç de az değildir ve bu konuda önemli bir mücadele verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ankette yer alan "Online eğitim sırasında öğrencilerinizin birbirleri ile etkileşimine müdahale etme gereği duyduğunuz oluyor mu?" sorusu, doğrudan siber zorbalığa ilişkin bir soru olmamakla birlikte, öğrencilerin birbirlerine yönelik sınıf disiplini bozabilecek türden iletişimlerinin düzeyini anlamak amacıyla sorulmuştur.

Katılımcıların yüzde 16,1'i bu soruya "sık sık"; yüzde 39,2'si ise "seyrek" yanıtını vermiştir. Bu türden uyarılara hiç ihtiyaç duymadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 44,7'dir.

Tablo 19 Online eğitim sırasında öğrencilerinizin birbirleri ile etkileşimine müdahale etme gereği duyduğunuz oluyor mu?

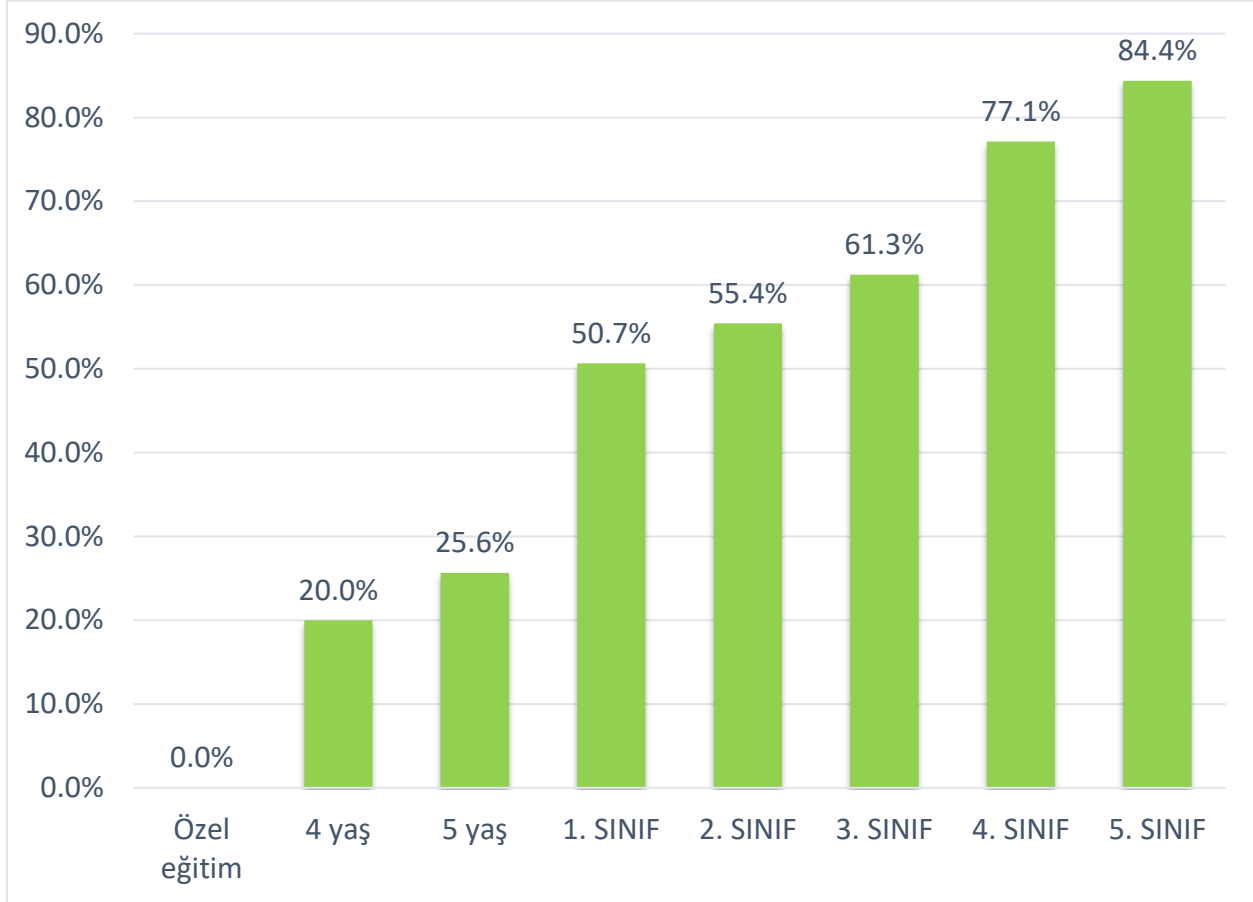
	Öğretmenler (TOPLAM)	Sınıf öğretmeni	Okul öncesi öğretmeni	Branş öğretmeni	Özel eğitim öğretmeni
Sık sık	16.1%	16.9%	7.1%	20.2%	13.0%
Seyrek	39.2%	47.2%	15.2%	41.1%	8.7%
Hiç	44.7%	35.9%	77.8%	38.7%	78.3%

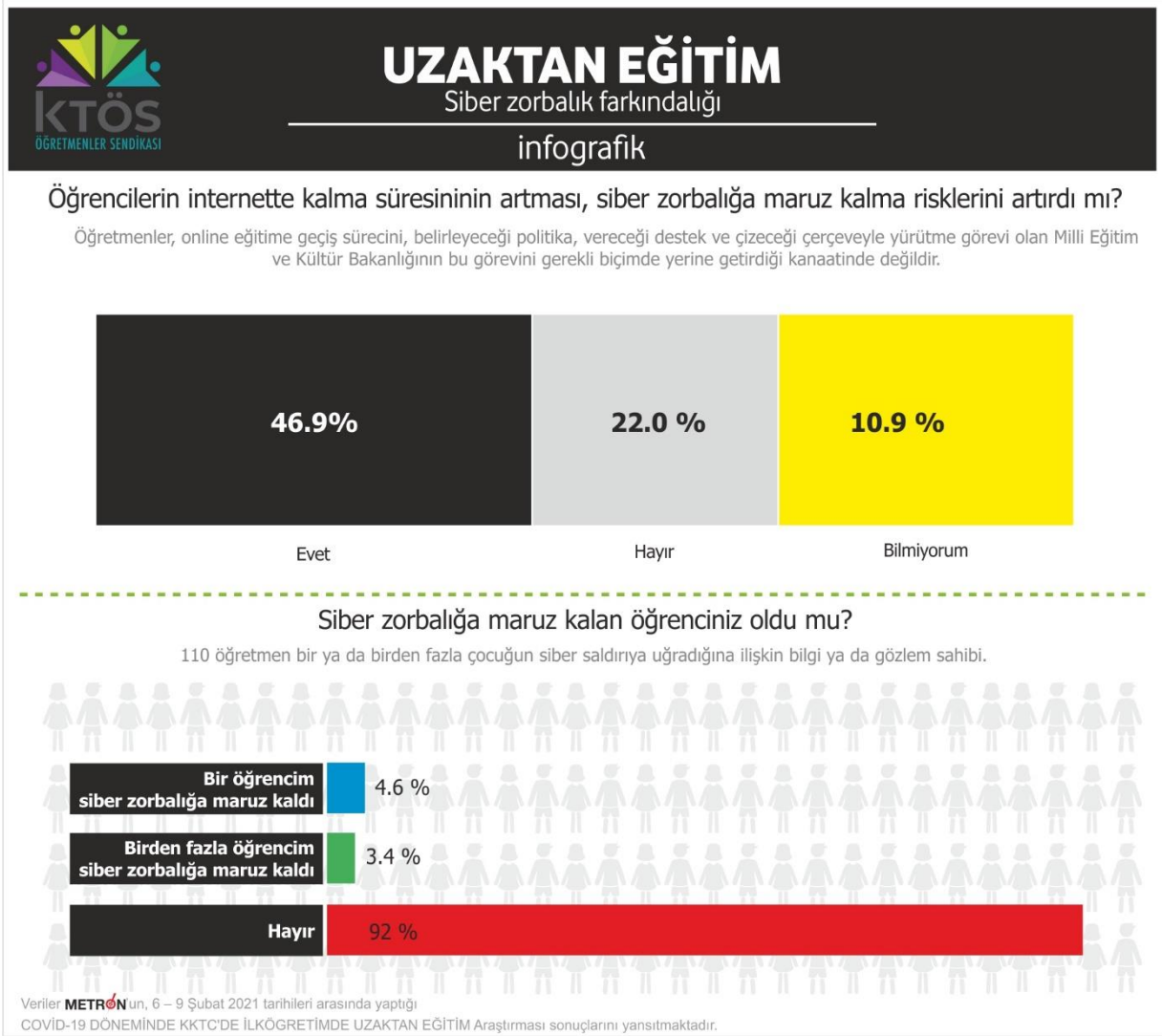
Genel olarak bakıldığında beşinci sınıf öğretmenlerinin gözlem ve kanaatlerinden, yaşın daha büyük olduğu bu yaş grubunda siber zorbalık sorununun ortalamanın üzerinde bir karşılığı olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerinin geneli yüzde 7,6 oranında bir ya da birden fazla siber zorbalık olayı bilgisinden söz ederken bu oran beşinci sınıf öğretmenleri arasında yüzde 13,5'e ulaşmaktadır.

Online ders sırasında sınıftaki olumsuz öğrenci iletişimlerine sık sık ya da seyrek biçimde müdahale etmek zorunda kaldığını belirten beşinci sınıf öğretmenlerinin oranı da tüm sınıf öğretmenlerinin ortalamasından epey yüksektir. Sınıflar arasında genel ortalama yüzde 57,6 iken beşinci sınıflardaki oran yüzde 84,4'e ulaşmaktadır.

Grafik 9 Online eğitim sırasında öğrencilerin birbirleri ile etkileşimine müdahale etme gereği duyanlar

Grafik 10 Siber zorbalık farkındalığı

SONUÇ

Covid 19 salgını nedeniyle zorunlu olarak geçilen uzaktan eğitim konusunda öğretmenlerle öğrencilerin teknoloji, materyal, yöntem ve içerik konusunda daha fazla desteğe ihtiyacı vardır.

Devlet okullarında görev yapan KTÖS'e mensup ilköğretime bağlı öğretmen ve okul yöneticilerinin önemli bir kısmına ulaşılarak gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda dikkatle değerlendirilmesi gereken verilere ulaşılmıştır.

İnternetteki bağlantı sorunları hem öğretmen hem de öğrencilerin ortak sorunları arasında yer almaktadır. Cihaz sorunları yüzünden özellikle öğrencilerin derslere erişiminde sorunlar vardır.

Öğretmenler, öğrencilerin online derslere katılım konusunda istekli; velilerinse sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için yardımcı olduklarını belirtmelerine karşın derslere devam konusunda sorunlar vardır.

Öğretmenlerin verdiği bilgilere göre, online dersler devlet okullarındaki ilköğretim sınıflarının yaklaşık olarak sadece yarısında tüm öğrencilerin katılımıyla yapılabilmektedir.

Derslere katılımın yanında öğretmenlerin konuları pekiştirme şansları azalmış; öğrencilerin ödev performansları düşmüştür.

Uzaktan eğitim uygulamasının gerektirdiği karar ve uygulamalarda yetersiz kalındığı konusunda, öğretmenlerin büyük bir kısmı hemfikirdir.

Öğretmenler online derslere geçiş sürecinde büyük ölçüde kendi imkanlarıyla yol almaya çalışmıştır ve meslektaşlarıyla dayanışma içinde olmaya gayret göstermektedir.

Fakat hem teknik hem de içerik yönünden desteğe ihtiyaç duyduğunu ifade etmeye devam etmektedir.

Uzaktan eğitim döneminde çocukların internet ortamında daha çok ve daha kontrolsüz kalmaları sonucuna bağlı olarak artan bir sorun haline gelen siber

zorbalık tehlikesine karşı Kuzey Kıbrıs'ta daha bilinçli hareket edilmesi gerekmektedir.

Eğitimcilerin araştırmaya dahil edilen bu konudaki bilgi ve gözlemleri, Kuzey Kıbrıs'taki siber zorbalık sorununun hafife alınacak bir düzeyde olmadığını açığa sermektedir. Bu konuda hem daha çok ve daha kapsamlı çalışmaya hem de çeşitli önlemlere ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

ANKET KÜNYESİ

Uygulama Tarihleri: 6-9 Şubat, 2021

Yöntem: CAPI (*Computer-assisted Personal Interviewing*)

Katılan sayısı: 856

Katılanların demografisi:

Cinsiyet	
Kadın	76.10%
Erkek	23.21%
Diğer/Paylaşmak istemiyorum	0.69%

Yaş	
18-24	3.98%
25-34	36.54%
35-44	27.06%
45-54	27.06%
55-64	3.85%
65 ve üzeri	0.14%
Paylaşmak istemiyorum	1.37%

Eğitim	
Öğretmen Akademisi/Üniversite	76.79%
Lisans üstü	21.84%
Doktora	1.37%

Görev	
Sınıf öğretmeni	48.30%
Müdür veya Müdür muavini	7.57%
Özel ders (branş) öğretmeni (beden, müzik, resim, İngilizce)	26.11%
Okul öncesi	14.88%
Özel eğitim öğretmeni	3.13%

METRON ANALYTICS SERVICES HAKKINDA

Bilgi temelli iş yapma biçimini merkeze yerleştiren yeni nesil kavrayışla, toplumsal süreçleri yıllardır gözlemlemekten kaynaklanan deneyimi birleştiren **Metron Analytics** bir araştırma ve analiz kuruluşudur.

Metron, hedef kitlelerini ve kamuoyunu daha iyi anlamak isteyen kişi ve kurumlara, geniş bir yelpazede uzmanlığa dayalı araştırma, analiz ve aksiyon planı hizmeti sunmaktadır.

Metron, saha araştırmaları, anket, hedef grup çalışmaları ve veri analizi başta olmak üzere çeşitli yöntemleri kullanarak güvenilir verilere ulaşip, bunları geçerli analiz yöntemleriyle anlamlandırır. Bu sayede, kamuoyuna, tanımlanmış hedef gruplarına; piyasa, ürün ve hizmetlere ilişkin bilgi üretir.

Kurucuları akademik yaşamda yer almakla beraber; girişimci, bürokrat, yönetici ve danışman olarak değişik alanlarda teorinin yanında uygulamada da aktif roller üstlenmiştir.

Özel olarak ekonomi, istatistik ve iletişim bilimlerinde uzmanlaşan **Metron** kurucuları, bu formasyonlarını disiplinler arası bir yaklaşımla sentezleyerek, doyurucu araştırma sonuçlarına ve derinlikli analizlere ulaşmaya odaklanmıştır.

Kurucuların akademik ve pratik geçmişleri, teoriyle uygulamanın; yurt içi ve yurt dışı deneyimleri ise küreselle yerelin harmanlanmasını kolaylaştırmaktadır.